

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 22.

У Суботу 27. Мая

1844.

Д В О Е.

У ходнику, миломъ мѣсту,
 Двое сѣде замышлѣны,
 Мѣсець снѣ, зефиръ милый
 Благій мирисъ разпростире.
 Свуд' тишина мртва влада,
 Текъ се уздишь кой путь чувъ.
 Кажи, вило! ко су сѣдећ'
 Ово двое замышлѣны?
 Ил' су братацъ и сестрица,
 Ил' любезникъ и любовца,
 Ил' су душе изумрлы,
 Што домове обилазе,
 И на милы нѣгда мѣсты
 Юшь е' и мртви радо баве?
 Они само тако сѣде!
 Братъ и сестра разговоре
 Увекъ важне заръ имаю?
 А любезникъ и любовца,
 Ако љуте, баръ на ближе
 Едно другом' сѣдећ', руку
 Знакъ вѣрности тврде, држе.
 Бледый мѣсець некъ ти каже,
 Онъ е слуш'о нѣине тайне,
 Зефиръ обе загрлюе,
 Онъ познае чувства нѣина.
 Ко ће тайну да изпыта,
 Што на небу мѣсець слуша?
 Ко ли чувства да разуме
 Тјомъ вѣтру саобштена?
 Устай, прени младъ деиѣ,
 Шта е теби ова мома?!
 То е моя посетрима,
 Уздишући проговара
 К'о иза сна тргнућъ младѣнъ.
 Ха! за далъ немой пытат',
 Любопытна читателько!

Већ' сажали млади двое,
 Што о одной ватри горе,
 А помоћъ иймъ непритиче,
 Да ий сљуби жаромъ любви.

К. С. Поповићъ.

НѢКЕ ПРИМѢТБЕ ДРА. М. I. С. У ПУ- ТОВАНОУ ИЗЪ БЕОГРАДА ПРЕКО КРА- ГУВЦА У СРЕЗЪ ЛЕВАЧКИЙ.

(Настављено.)

Кадъ предъ меану после вечере изиђемъ,
 видимъ на оной страни потока Ральскогъ у
 гаю да великій пожаръ гори. Упытамъ меан-
 цию, шта оно онамо у гаю гори? Одговори, да
 су люди по нѣивама лугъ крчили, па запалили.
 По овомъ уђемъ у меану и добру ноћъ моимъ
 Ральчанъима рекнемъ! —

Сутра данъ 18. Априла пођемъ изъ Ралъ.
 Идући преко Сопота, гди се лепа чесма кодъ
 меане налази, къ Корѣници, наиђемъ на едногъ
 селяка, кои край пута крупникъ сеяше. Нѣива
 беше по одавно орана, и то тако, да осекъ
 бразде дубльи одъ тры прста небыаше, а ши-
 рана дубльину исте четири пута прелазаше.
 По названю Бога, упытамъ га: „Шта сеешъ,
 брате, по тако крупномъ ораню и бусеню?“
 „Крупникъ,“ одговори, додавајући: „чека, и че-
 ка, да киша падне, и оранъ покваси, да бы бо-
 лъ повлачити могао, па нема, а я оћу да посе-
 емъ, па Божія воля.“ „Добро брате,“ рекнемъ
 я, „нека буде Божія воля, али да си ты ту
 твою нѣиву другоачіе поорао, па бы ти и Бо-
 жія воля болъ помогла.“ „Али како бы е дру-
 гоачіе поорати могао?“ запыта ме. „Тако,

брате, да си ты бразде уже а дубль орао, онда не само да бы ти ситниє оранѣ было и траву, коя ти после жито отрави и преузме, изъ корена утр'о, него бы ти лакше было и повлачити. А што се годъ у дубль узорану землю сеє, то є сигурнии усевь одъ суше; ерь само онда жиле свое у дубльину пустити и разширити може, кадъ се ситно и дубоко изоре.“ — Далъ идући къ Кораћици примѣтимъ выше пута у едномъ грму крстъ изрезанъ, коегъ первази види се да су сваке године понављани. Запытамъ кочиша шта онай записъ значи? Одговори ми да незна; но люди ми нѣки, кадъ у Кораћицу дођо, приповеде, да су онде нѣки Србљи, побивши се съ Турцима изгинули, па да су ѣймъ сродни спомена ради онай записъ начинили. Ово ми се съ тымъ выше вѣроятно учини, што самъ и неко каменѣ овди, онди, край пута у истоме гаю побивено примѣтио.*)

У Кораћицу кадъ приспѣмъ, буде 10. сатѣй, гди се коньѣ одморе и я, неимаюћи шта друго, попаре мало поручамъ. Одавде по томе поћемъ, и идући къ Белосавцима угледамъ съ Белосавскогъ поля Рудникъ, као яйце одъ снега белећий се. У Белосавце кадъ доћемъ, одседнемъ у прву одовудъ меану, да коньѣ оддану. Видећи неке беспосличаре и нераднике, гди око огњишта рупама обкруженогъ (будући є меана, као да су по нъой свинѣ риле, неравна) седе, рекнемъ: „Є ли данасъ какъвѣй свечанѣй данъ, те нерадите?“ Одговори ми нѣкии селскѣй калайци, кои є поле лєнѣ люде беспосличарима учинити вєштъ, да нїє, но данасъ се тако догодило. „Чини ми се, да се то кодъ тебе чєшће догађа,“ продужимъ я, и рецнемъ: „съ Богомъ!“

После два сата (одъ прилике) стигнемъ у Жабаре, гди выше ћерамидомъ покривены кућа, кое пре неколико година нису быле, примѣтимъ. Овде застанемъ кодъ меане Жабарскогъ кмета П. Ст. и свинярскогъ трговца К. изъ Чумића. Ова два поштена човека лепо ме предусретну и са особитымъ любопытствомъ о различнимъ предметима пытати почну. Кадъ ѣймъ я између другогъ подобно Ральчанима приповедимъ, рекне кмєтъ Жабарскѣй: „Волю бы те, брате, да ми се у сєду догодишъ, и сєлянима, кадъ се скує, тако приповедишъ, него Богъ зна шта.“ Међу тымъ скує Циганяиъ

два три коньска клинца, будући є єдна плоча коню кламићати почєла, и утврди исту. Садъ поћемъ и по мраку у Чумиће приспѣмъ на конакъ.

(Далъ сљедує.)

КРАЛЬ И ВОДЕНИЧАРЪ.

Хєнрихъ II., краль єнглезкѣй, єданъ данъ отидє на коню у шуму Шєрводъ, да лови єлєне, и за то се съ такомъ охотомъ заузєо бы, да се одъ нѣгове пратиѣ одвоєо и у шуми заблудю. И тако коекудъ на коню тумараюћи, умори се не мало и уплаши, найпосле наиће на єдногъ воденичара, те га запыта, куда є путь, кои у Воттингамъ води. Воденичаръ мыслєћи, да є онъ горскѣй айдукъ, рекне му, да бежи по далъ у шуму. Краль се насмєє, те проговори: „Я нисамъ айдукъ, я самъ чєстанъ плємићъ; заишао самъ у шуму, пакъ тражимъ конака, гди ћу прєноћити.“ — „Шта, вы стє плємићъ?“ проговори воденичаръ; „заиста цѣло ваше имаиѣ на лєђи вамъ є, а у цєпу ни парє нєматє. Но ако стє чєстанъ човєкъ, я ћу вамъ дати конакъ да прєноћитє.“ — „Я самъ,“ проговори краль, „свагда быо чєстанъ човєкъ, и єво мое руке.“ — „Нє, нє приєтєлю,“ настави воденичаръ, „я у помрчини нєпружамъ никомє руку; морамъ васъ болъ познавати, прє него што се рукуємо; но айдетє самномъ, близу смо кодъ мое куће.“ Краль поће за нѣмъ; кућа є яко воняла на єла, коя су онда готовљєна, и пуна є дима была, но опєтъ є была доста видна тако, да є водєкчаръ монархово лице разпознати могао. „Вашє ми се лице допада,“ проговори онъ, „вы чєстно изгєдатє, вы ћєтє ову ноћъ съ моимъ сынѣмъ Рихардомъ заєдно спавати.“ На то проговори воденичарка: „Онъ є истина красанъ момакъ, но добро є предосторожнимъ у послу быти. Є л' то башъ истина, да вы нистє айдукъ? Покажитє намъ вашъ пасошъ, пакъ ћємо вамъ веровати.“ Младѣй краль насмєє се на досєтљивѣсть жєнску и проговори: „Я самъ дворянинъ, пакъ самъ у шуми заблудю; свако добро, кое ми учинитє, богато ћє вамъ се наградити.“ Садъ воденичаръ своєй жєни пришаиће на уво: „Овай се странацъ види по нѣговомъ одѣлу и обхоћєню, да є одъ доброгъ рода; грїота бы было, нѣга одъ врата одгнати;“ на кое жєна кралою проговори: „Добро намъ дошли младѣю, вы ћєтє добру постєлю имати; я ћу єришке сламє у вашъ крє-

*) Овако се каменѣ готово по целой Србїи край путова налази, и то не само онде, гди є некадъ битка была и людѣй изгинуло, него и онако спомена ради, па ма гди да є у войни погинуо.

веть метнути и кудельный чаршавъ одозго про-
стри. Нећете рѣвогъ друга у кровати имати,
нашъ же рођеный сынъ Рихардъ съ вама
спавати.“

Садъ они седну вечерати врућъ пудингъ,
осимъ когъ су јошть и добру питу съ ябукама
имали за ело, къ томе јошть и добра пива, кое
су изъ едне црне шоль сви редомъ пили. „Ово
пиемъ за ваше здравль, добрый друже,“ прогово-
ри воденичаръ, за тымъ еданъ наглый гутлай
повуче; краль настави: „Я вамъ благодаримъ
за вашу здравцу; допустите ми да и я по обичаю
истымъ начиномъ вашему сыну напиемъ.“
Све е већма и већма дѣйствіе пива отварало
срце дружескогъ воденичара. Онъ мигне окомъ
на жену, коя одма донесе јошть едну одъ див-
ячи печену паштету, коя е краю тако вкусна
была, да е рекао, јошть овако сладакъ залогай
нисамъ нигда окусио. „Господине!“ проговори
Рихардъ, „ово за насъ башъ ніе никакавъ осо-
битый залогай, мы то свакий данъ едемо.“ —
„Донста?“ настави краль: „у којой вароши ку-
пуете месо?“ „Шта? да купуемо!“ проговори
Рихардъ, „мы нигда зато ни пару неплаћамо;
мы налазимо у шуми, гди слободно изпредъ насъ
трчи. Найманъ е по два три комада дивячи
кодъ насъ у кући, и то све меснате и угоевне;
но я васъ молимъ, да о томъ неказуете никомъ
ништа, ербо мы нисмо ради збогъ млоги узро-
ка, да краль зато дозна.“ — Хенрихъ одгово-
ри: „Небойте се, о томъ неће краль ништа одъ
мене дознати,“ и почемъ е крѣпкий напитокъ
по обичаю оногъ предѣла изъ смешаногъ пива
и вина испіо, легне у кровать, прострть ку-
дельнымъ чаршавомъ по слами. У ютру добу
и нѣгови пратиоци предъ врата воденице, башъ
онда, кадъ е онъ у намери быо на коня узят-
ти. Дворяни клекнуше предъ краля говорѣни
чу: „Ваше Величество!“ Воденичаръ садъ поч-
не мыслити, о съ почетка неприятельскомъ пре-
дусретаню краля, о опасной тайни паштете одъ
дивячи, да ће обещенъ быти, те падне на ко-
лена предъ ноге кральве. Краль га види да
дриће, изтргне мачъ и ни реча непроговори, на
кое воденичаръ помысли, да ће му краль жи-
вотъ узети, падне на землю и изъ свегъ грла
дрекати почне; немало се изненада обрадуе,
кадъ га е краль наградио за нѣгово пріятельско
угоштенъ еа благородствомъ и годишнымъ из-
дрѣшаваньмъ.

Кадъ се краль Хенрихъ у Вестминстеръ
патрагъ вратио и са свои дворяни разговараю-
ћи се, шта иймъ се у лову догађало, каже, да е

догађай са воденичаромъ одъ свою други най-
больй быо, и да бы га желіо са нѣговомъ же-
номъ у двору имати. Тога ради онъ съ места
оправи едного вѣстника къ нѣма; овай, текъ
што е налогъ извршио, ал' воденичаръ повика:
„Я то немогу да понямъ; шта имамо мы посла
кодъ двора?“ „Найпосле ћемо быти обеще-
ни,“ проговори Рихардъ, ербо се сетіо разгово-
ра о дивячи. „Ямачно не,“ дода вѣстникъ:
„краль о вама добро мысли, онъ е вама за честь
пріуготовіо велику часть.“ За ово радостно
извѣстіе обдари воденичаръ вѣстника, и обећа
му доћи по заповѣсти кральвой; текъ што е
вѣстникъ быо отишао, а воденичаръ се са сво-
іомъ женомъ почне договарати, како бы се они
за овай поодъ на найпристойнии начинъ препра-
вили. „Та стваръ бы насъ богме доста новца
стала,“ рекне онъ, „али мы морамо са достоин-
ствомъ предстати, макаръ све на то отишло,
што смо досадъ заштедили; нама требаю нове
хальине, коньи и слуге, седла и простирке!“
Жена му нѣгова помогне и одврати га одъ о-
вогъ великогъ трошка. „Ты се само небрѣни,
на мене нећешъ ни царе потрошити; мени су
добре и мое свечане хальине, пакъ ћемо на на-
шимъ воденичарскимъ коньма яшити, а оседла-
ћемо ий и зауздати што болъ можемо.“ У о-
вомъ угледномъ одѣлу донста су яшећи отишли
у дворъ, нѣговъ е сынъ Рихардъ напредъ ишао,
кои е петлово перо за шеширомъ заденуто и-
мао, и тако су ступили у предворіе кральво.

Можемо мыслити, кадъ се воденичаръ са
своіомъ породичомъ указао, коя свое просте
обичае и хальине ни найманъ ніе променула, да
е то кодъ двора великий смей побудило; ал' е
управо ова различность была по вкусу краль-
вомъ, кои е съ честнымъ люда врло пріятель-
ски поступао. „Добро дошли, господине рит-
теру,“ проговори краль, „и добро дошли, вы
лепа дамо, и вы младый господичићу, кои сте
ми у спаваню другъ были.“ Такођеръ и кра-
львица, коя е приступила, говорила е пріятель-
ски и милостиво и не мало се увеселявала се
збуньномъ воденичаркомъ, коя е тако круто
предъ нѣомъ стояла, башъ као дама на карти,
и за сваку е рѣчь клецала съ ногама. Ово се
посѣщеніе найвећма о ручку украсавало; во-
деничаръ е ео и піо, шта му се годъ предло-
жило, безъ да е рѣчь едиу проговоріо; напро-
тивъ пакъ нѣговъ е сынъ быо разговоранъ,
сва ела, коя су допосена, нису му вкусна бы-
ла, зато найпосле изкаже, да онъ радіе еде цр-
ный пудингъ, и маши се рукомъ у нѣговъ грд-

ный цепь, те на велико увеселѣніе цѣлогъ дру-
тва извуче еданъ великій пудингъ. После руч-
ка краљ зовне къ себи воденичара Мансфелда,
а садъ Сирь Донъ Кокне названогъ, и наиме-
нуе га надзирательмъ шуме Шерводъ съ годиш-
ньомъ платомъ одъ 300 фунтій штерлинга, но
подъ тымъ уговоромъ, да дивлячъ више не-
краде.

Д. Авраамовићъ.

НАШИ С И

НА ГРОБОВИМА СЛАВНЫ СРБА, ПО-
ГИНУВШИ ЗА УСТАВЪ М. АВГУ-
СТА ГОД. 1842.

Х. МИЛУТИНЪ ГАРАШАНИНЪ ПАДЕ 20. АВГУСТА
1842. ГОД. КОДЪ БАРАЄВА У ОКРУЖІЮ БЕО-
ГРАДСКОМЪ У 80. ГОДИНИ СТАРОСТИ СВОГ.

(Ово е на крсту.)

Животъ роду,
Богу духъ
Сѣдый стараць даде,
Кадъ тиранске
Лозе плодъ
У Србін паде.

(Ово е на плочи.)

Милутинъ Гарашанинъ старій,
Кара-Ђорђеѣвъ бораць бы за слободу храбрій.
Онъ на жертву цѣлый вѣкъ отечеству даде,
Младъ за избавъ воева, старъ за Уставъ паде.
Глава сатре нѣгова Србству ярамъ тежкій,
Тимъ слободу задобы опеть родъ витежкій.

ЛУКА М. ГАРАШАНИНЪ У 50. ЛѢТУ ЖИВОТА ПА-
ДЕ 22. АВГУСТА 1842. ГОД.

(Ово е на крсту.)

Чій е овај, пыташъ,
О путниче! спомень?
Пытай Уставъ, Србство,
Шта покрива каменъ.

(Ово е на плочи.)

Презро благо, презро домъ, и све, што е нимо,
Кадъ е сладкій рода гласъ на обрану позво;
Потекав' му у помоћ паде жертва по отцу,
Но угодна, ер' му духъ съ жельомъ приспѣ къ Творцу,
Кои посла Анѣла, те невиность одбрани,
Падшій Уставъ васкресе, неправду утамани.

ЯНКО МИХАЙЛОВИЊЪ ПОГИНУ У 30. ЛѢТУ ЖИ-
ВОТА 23. АВГУСТА 1842.

(Ово е на крсту.)

Залудъ оѣе тиранъ
Да у гробу цвилнмъ,
Кадъ я са слободомъ
И са Србствомъ живимъ.

(Ово е на плочи.)

Уваженъ и везанъ одъ тиранске руке
Претрпи за Уставъ неизбројне муке;
Залудъ моли, плака и преклиня Богомъ;
Одъ когъ чека милость, отури ме ногомъ,
И предаде смрти, кадъ найволѣхъ живит',
Ер' побѣде гласъ чу „ура уставъ“ трубит'.

НОВА КНЪИГА.

*Похвала Марку Аврелию, найдобродѣтели-
вмъ цару римсколѣ. По Томасу, члену француз-
ске академие, превео съ французскогъ Димитриѣ
Магићъ. У Бѣограду, печатано у Книжества
Србскогъ Книгопечатниъ. 1844. — На 8-ку,
стр. III, 77. — Книга ова добити се може у
Бѣограду кодъ Г. Книгопродавца Глише Во-
заревина съ цѣномъ одъ 1. цванцике.*

*) Мора се приѣтити: Ер' побѣде гласъ чу „ура Уставъ“
трубит', значи, да е у оно време покойникъ као жер-
тва пао, кадъ е противна страна къ бѣгству већъ сло-
нѣна была, и побѣду Господниъ Вучићъ на Крагуевцу,
Петровцу торжествовао, и на Жабарина обе стране већъ
се сразити хтѣле.

У Београду, 25. Мая 1844.

Е. В.